

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет мистецтв
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

Теорія і методика виховання художньо- обдарованої особистості у закладах мистецької освіти

**ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

17 – 18 жовтня 2019 року

TIME OF ART EDUCATION

Collection of Articles VII of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference
«Theory and methods of education of the artistically gifted person in the institutions
of art education»

Харків
Україна
2019

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвеева О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Фомін В.В. – доктор педагогічних наук, професор (голов.ред.)

Бурма А.В.- кандидат педагогічних наук, доцент

Затверджено редакційно видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол № 6 від 05.11.2019

У збірнику подано статті VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти: зб. статей VII Всеукраїнської наук. - практ. конф. 17-18 жовтня 2019року) , ч.І / заг. ред. В.В. Фомін – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019 – 267с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2019

IV. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

(теоретичні та методичні аспекти)

Юлія Левіна

РІВНІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦТВА ДО
МУЗИЧНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ 134

Ірина Артюх

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
ОВОЛОДІННЮ ІНТЕРАКТИВНИМИ МЕТОДАМИ НА ЗАНЯТТЯХ З
ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН 138

Фомін В.В., Неля Літвінцева

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА ДО МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ 145

Євгенія Маслій

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ
ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА 151

Надія Устименко

ОРГАНІЗАЦІЙНО–ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ
МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ 155

Віра Устименко

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
ДО РОБОТИ В УЧНІВСЬКОМУ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ. 159

Руслана Сивокінь

ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА 163

УДК: 371.13

Фомін В. В.

доктор педагогічних наук, доцент

Неля Літвінцева

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
факультет мистецтв
б м група

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті досліджується проблема підготовки майбутніх фахівців-музикантів до методичної роботи в закладах середньої освіти. Сформульовано принципи та виділені умови підготовки студентів музично-педагогічних спеціальностей до науково-методичної роботи. Представлено та обґрунтовано їх функціональне значення для формування методологічних основ педагогіки музичної освіти та виконавських знань, умінь і навичок, необхідних для професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Ключові слова: підготовка, методична робота, діяльність, вчитель, музичне мистецтво.

The article examines the problem of preparing future musicians for methodical work in secondary education institutions. The principles and conditions for preparing students of musical and pedagogical specialties for scientific and methodological work are formulated. Their functional importance for formation of methodological foundations of pedagogy of music education and performing knowledge, skills and skills necessary for professional formation of future teacher of music art is presented and substantiated.

Keywords: preparation, methodical work, activity, teacher, musical art

Постановка проблеми. Актуальною проблемою сьогодення є запровадження в теорію і практику підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва нових форм і методів, що спрямовані на організацію науково-методичної роботи в закладах середньої освіти. Очевидно, що науково-методична діяльність індивіда, активно реалізує себе у всіх значущих аспектах системи освіти й здійснюються на опору реальних тенденцій розвитку сучасного суспільства. При цьому цінним вважається якість особистості вести науково-методичну роботу з самим різним по статусу і різної соціальної приналежності контингентом.

Необхідність в посиленні уваги на підготовку студентів до методичної діяльності, обумовлено тим, що майбутній учитель повинен у повній мірі оволодіти методологією сучасної методичної науки, знати наукові способи пошуку інформацій, вести аналіз, здійснювати системну роботу при підготовці та проведенні уроків. Своєчасно адаптуватися до змін в освітньому середовищі, оцінювати і прогнозувати результати своєї діяльності, здійснювати вибір технологій, методик і засобів навчання. Оволодіння методичними компетенціями значно полегшить процес конструювання всієї навчально-виховної роботи й саму методичну систему навчального предмету.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Концептуальні аспекти фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва досліджено в психолого-педагогічній і фахово-методичній літературі. Педагогічні засади професійної підготовки майбутніх учителів висвітлено в дослідженнях Е. Абдулліної, С. Архангельського, В. Біблера, В. Бондаря, В. Галузинського, В. Загвязинського, О. Рудницької, С. Сисоевої, В. Сластьоніна та ін.

Основні підходи до здійснення музично-просвітницької та науково-методичної діяльності майбутніми вчителями музичного мистецтва представлено в працях А. Болгарського, Л. Гаврілової, О. Дем'янчука, Т. Завадської, О. Кузнєцової, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалки, О. Ростовського, Т. Танько та ін .; методичні аспекти підготовки майбутнього

вчителя музичного мистецтва виокремлено в дослідженнях Л. Арчажникової, О. Єременко, А. Козир, О. Щолокової та ін.

Поряд із цим, проблема підготовки саме майбутніх учителів музичного мистецтва до методичної роботи в закладах середньої освіти не знайшла свого конструктивного вираження, отже потребує додаткового висвітлення. Ця позиція й обумовлена *метою* даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Сучасна музична освіта студентів музично-педагогічних відділень вузів базується на інтеграції методологічних і теоретичних знань, інструментально-виконавських умінь, диригентських і вокальних навичок з метою здійснення науково-дослідницької, навчально-методичної, науково-методичної, концертно-виконавської, музично-просвітницької діяльності. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки спеціальних методів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до науково-методичної діяльності, що спрямовані на вдосконалення знань методологічних основ музично-педагогічної науки і власне виконавських, професійних особистісно-значущих якостей [2, с.24].

Професійна мобільність майбутніх фахівців-музикантів, обумовлюється методичною грамотністю, реалізується у всіх видах діяльності: музично-педагогічній, концертно-виконавській, науково-дослідній, проектній, культурно-просвітницькій. Водночас сфера науково-методичної діяльності студентів музично-педагогічних спеціальностей обумовлена функціонуванням блоку навчальних музично-теоретичних та музично-виконавських дисциплін, взаємодію яких важливо коригувати і направляти.

З метою забезпечення якісного рівня професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва необхідно контролювати процес міждисциплінарної взаємодії серед освітніх модулів, посилюючи нормативно-методичне забезпечення освітнього процесу в вузі, що стимулює підвищення методичного рівня майбутніх педагогів-музикантів, їх інформативність, інтегрованість, комунікативність, нарешті, методологічну компетентність. Водночас методична підготовка майбутнього педагога є важливим компонентом

і частиною управлінської компетенції [8, с.14]. В процесі проектування навчально-методичних комплексів вони повинні бути варіативним, універсальними, мати повний супровід освітнього процесу [9, с.16].

Згідно аналізу останніх досліджень [2; 3; 4; 5] сучасних психологів і педагогів виділимо наступні види педагогічних компетентностей: спеціальна і професійна компетентність щодо дисциплін викладання; методична компетентність в область способів формування знань, умінь учнів; соціально-психологічна компетентність в області процесів спілкування; диференційно-психологічні компетентності в сфері мотивів, здібностей учнів тощо.

Сформованість методичної компетенції дозволяє студенту правильно використовувати ключові поняття і методи педагогічної та методичної науки, управляти методичними системами навчання і виховання, враховувати у своїй роботі зовнішні й внутрішні ресурси, планувати і здійснювати педагогічний експеримент.

У процесі навчальної діяльності студент може відбирати найбільш ефективні підходи введення основних предметних понять, здійснювати конструювання методичних систем навчання, виділяти об'єкт і предмет навчальної діяльності, встановлювати зв'язки між компонентами навчального процесу та методичними системами. У зв'язку з цим вчителя музичного мистецтва можна вважати компетентним якщо він:

- 1) володіє сучасними інноваційними технологіями навчання й виховання учнів;
- 2) уміє інтерпретувати і доцільно використовувати основні положення психологічної, педагогічної та філософської наук при формуванні методичних концепцій;
- 3) володіє науковими основами аналізу підручників, навчальних посібників та інших компонентів навчально-методичного комплексу;
- 4) вміє відбирати зміст навчального матеріалу з певних тем, методично адаптує їх з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів;
- 5) вміє правильно визначати цілі уроку і завдання свого предмету;

- б) володіє і застосовує на своїх уроках різні методи навчання і виховання;
- 7) розуміє і правильно сприймає структуру педагогічної та методичної науки та їх взаємозв'язок;
- 8) на своїх уроках використовує діяльнісний підхід і має методичну ерудицію;
- 9) вміє структурувати різні навчально-виховні ситуації, здійснювати аналіз цих ситуацій і прогнозувати результати;
- 10) вміє відбирати різні методи і форми навчання, що дозволяють досягти постановлені мети;
- 11) володіє інформаційними та інтерактивними технологіями навчання, раціонально використовує їх у своїй методичній роботі;
- 12) володіє методикою навчання предмету при базовому, профільному і диференційованому навчанні учнів;
- 13) володіє основними матеріалами з історії розвитку свого предмета та використовує їх у методичній діяльності тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Формування методичної компетенції у майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає особливої форми роботи вузу. Формуванню науково-методичної компетенції студентів сприяє педагогічна практика і стажування у школах. Водночас підготовка до науково-методичної діяльності в умовах закладу середньої освіти є важливим компонентом підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до професійної діяльності. Оволодівши науково-методичною компетенцією молодий вчитель може легко адаптуватися до шкільного середовища, набратися впевненості до успіху, ефективніше використовувати отримані знання на практиці.

Список використаних джерел

1. Сизова Т.В. Научное обеспечение профессионального образования // Профессиональное образование. Столица. 2012. № 3. С. 27-29.

2. Altimentova D.Y., Gdansky N.I. Adaptive models of computer training // Contemporary Problems of Social Work. 2015. Т. 1. № 2. С. 73-80.
3. Елбаев Ю.А., Киящук Т.В. Эмпирическое исследование психологического сопровождения обучения иностранных студентов в российском вузе // Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Психологические науки. 2008. Т. 2. № 2. С. 35-41.
4. Душин А.В. Образовательные парадигмы школы Исократы и Академии Платона // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. 2012. № 9-1. С. 76-79.
5. Маркин В.В., Воронов В.В. Реформа высшего образования и аттестации научных кадров по болонскому процессу («опережающий» опыт Латвии и «уроки» для России) // Социология образования. 2014. № 6. С. 38-49.
6. Батяева С.В. Использование театрально - игровых постановок в коррекционно - развивающей работе по преодолению общего недоразвития речи // В сборнике: Прорывные научные исследования как двигатель науки Сборник статей Международной научно-практической конференции. Ответственный редактор: Сукиасян Асатур Альбертович. 2016. С. 153-157.
7. Паршутина Л.А. Формирование у школьников знаний о биоразнообразии в процессе изучения раздела «растения». Методические рекомендации / Москва, 2010. – 98 с.
8. Чашина Ж.В. Анализ межпредметных связей в процессе обучения на примере биоэтики // Интеграция образования. 2015. Т. 19. № 1 (78). С. 100-105.
9. Душин А.В. Гегель как теоретик и реформатор образования и современные образовательные реформы // Философия образования. 2012. Т. 40. № 1. С. 119-126.